

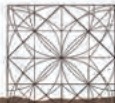

KELTSKÉ
VZORY

VIZUÁLNÍ RYTMY DÁVNOVĚKU

Adam Tetlow

Adam Tetlow
KELTSKÉ VZORY

Vizuální rytmy dávnověku

Copyright © 2003 by Adam Tetlow

© Wooden Books Limited, 2003

Published by Arrangement with Alexian Limited.

Translation © Petr Holčák, 2015

Designed and typeset by Wooden Books Ltd, Glastonbury, UK.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z anglického originálu *A Celtic Pattern*.

Visual Rhythms of the Ancient Mind přeložil Petr Holčák.

Odpovědný redaktor Zdeněk Kárník.

Redakce Marie Černá.

Sazba a konverze do elektronické verze

Tomáš Schwarzbacher Zeman.

Vydalo v roce 2015 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,
Holečkova 9, Praha 5, dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz,
jako svou 757. publikaci (189. elektronická).

ISBN 978-80-7363-693-7

*Bronzová puklice štítu nalezená v Temži u Wandsworthu, Londýn.
Litografie Orlanda Jewitta z knihy Horae Ferales, 1863.*

KELTSKÉ VZORY

VIZUÁLNÍ RYTMY DÁVNOVĚKU

Adam Tetlow

*Tři svíce osvětlují temnotu:
pravda, příroda, poznání.*

Z Irských triád

Za mnohé v této knížce vděčím dílu Celtic Art od George Baina a knihám Aidana Meehana. Děkuji i svým učitelům: Keithu Critchlowovi, Paulu Marchantovi, Patricku Harpurovi, Julesi Cashfordovi, Merrily Harpurové a Johnu Nealovi. Dík patří také Johnu Martineauovi za jeho redakční kung-fu; dále členům mé rodiny, kteří mě vždy podporovali – mámě, tátovi, Elizabeth, Trentovi a Paddymu a také partě mých přátel; Hajřě za lidskou trpělivost, lásku a dovednost při práci s počítačovou grafikou; a v neposlední řadě Idris, Saeně a Oakovi, kteří mě každý den inspirovali a učili. Má webová stránka má adresu www.adamtetlou.net.

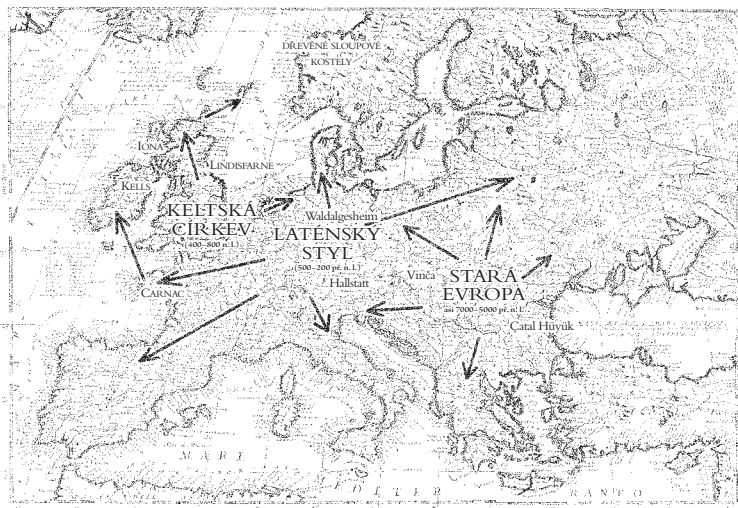
Vybraná literatura: K. Critchlow: Time Stands Still; M. Gimbutas: Language of Goddess;

D. Lewis-Williams: Mind in the Cave (česky jako Mysl v jeskyni, Praha 2007);

R. Stevick: The Earliest Irish and English Bookarts; D. Harding: Archaeology in Celtic Art;

J. Michell: Sacred Geometry; R. Graves: The White Goddess; R. & V. Megaw: Celtic Art;

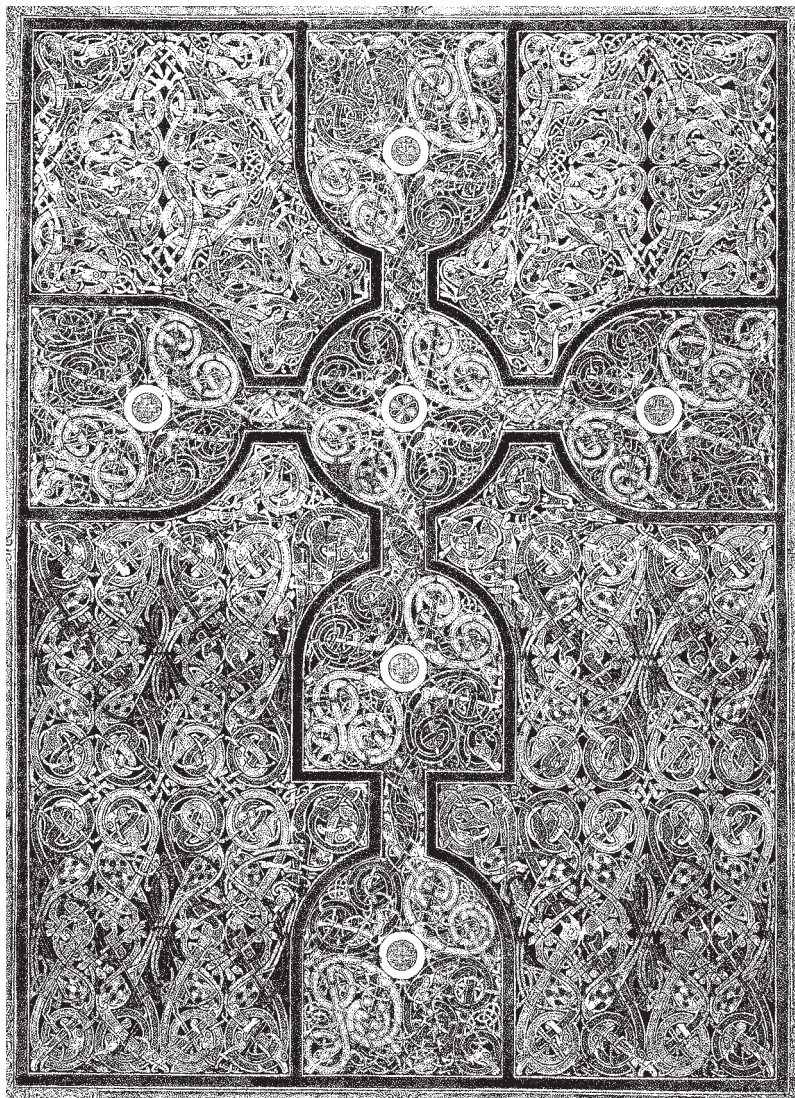
Ch. Bamford: The Voice of the Eagle; K. White: Open World.

Mapa základních lokalit a osídlení, o nichž se v této knize mluví.

OBSAH

Úvod	1
Prvotní symboly	2
Vyměřování nebe a Země	4
Základní keltské tvary	6
Linie plné života	8
Totemické obrazy	10
Rané ostrovní umění	12
Tváře jiných	14
Odlišné tonzury	16
Spirály s různými středy	18
Rekurzivní rondely	20
Paleolitický meandr	22
Klíčové meandry	24
Zuby pil a hroty šípů	26
Skládání linií	28
Meandry se točí dokola	30
Propletená linie	32
Kořeny pletenců	34
Variace na jedno téma	36
Pletence kořenů	38
Propletené labyrinty	40
Oživená stvoření	42
Propletená příroda	44
Oblast letních souhvězdí	46
Nesmírné množství tvarů	48
Dodatek I: Mřížky	50
Dodatek II: Spirály	52
Dodatek III: Meandry	54
Dodatek IV: Uzly a pletence	56
Dodatek V: Iluminace	58

ÚVOD

Linie tu byla vždy, aby nám sloužila – je pro nás odpradávná nástrojem a společníkem, jenž nám vyměřuje a vytyčuje směr, proplétá a protahuje si cestu našimi životy a jeho rtuťovitá tvárnost nás žene k objevování světa.

Linie vytvářejí náš svět, propojují slova s časem, spojují, chrání, obklopují a vybírají. Jsou to nástroje, jimiž zhmotňujeme svou obrazotvornost a jejichž prostřednictvím projevíme svou vůli.

Na linii vždy fascinovala její magie a poezie: ve vzorech, jež tvoří, sídlí obraz věčnosti vyjádřený vlastnostmi, jimiž říkáme čísla. Zkoumat čísla znamená zkoumat trvalost a neměnnost – čísla jsou věčná a neměnná, ona sama jsou změnou. Tradiční geometrie zkoumá vlastnosti čísel v prostoru pomocí kružítko a pravítka. Vychází to z představy kosmu, jemuž inteligentní hybatel dal do vínku číslo.

Keltové, druidští i křesťanští, žili jako praví filozofové ve světě obrazů a představ; na přírodu pohlíželi nejen jako na živoucí přítomnost, ale i jako na ohromnou knihu, psanou jazykem symbolických analogií (někdy se mu říká „jazyk ptáků“ nebo „zelený jazyk“). Toto nazírání významu v přírodě nenajdeme nikde vyjádřeno lépe než ve splývavých ornamentech a přesné geometrii keltského umění.

Zvu čtenáře, aby se mnou sledovali dobrodružství, jimiž linie procházela v keltském světě od prehistorických dob po první knihy. Na její cestě budeme nahlížet do myslí keltských řemeslníků a umělců, odhalovat jejich záměry a představy, rekonstruovat jejich technické mistrovství i jejich omezení. Naučíme se tomu, co dělaly jejich ruce, oči a srdce, abychom nakonec spatřili záblesk imanentní skutečnosti.

PRVOTNÍ SYMBOLY

dávná historie vzoru

Základní motivy prapůvodního umění se vynořují z mlh dávnověku již plně zformované a jsou jimi prostoupeny i artefakty keltského světa (*naproti, černě*). Marija Gimbutasová tyto rané symboly stopovala po celé střední Evropě a ve všech našla souvislost s ptačí bohyní (Měsícem, matkou, matečnou horninou, duší, obrazotvorností), našim nejstarším zobrazením božstva, které nám podle některých autorů předali neandertálci. Později uvidíme, že formy jako síť, mřížky, kosočtverce, uzly, tvary písmen S, C a V, houby, klikaté čáry, meandry, pohárky, košíčky, prstence, spirály, kříže, šipy, sekery, motýli, čtverce a kruhy – že to vše se objevuje ve všech fázích vývoje keltského umění.

Tyto geometrické glyfy jsou stylizovanými modely přírodního dění a způsob, jak zobrazovat svět a jeho cykly (*například na obrázku dole uprostřed jsou na kamenech z Newgrange vyznačeny počty měsíčních cyklů*). Vycházejí zpočátku zevnitř, jako symboly, sny a vize, nebo vznikají jako fyziologické entoptické jevy (*naproti, v bílé*), tedy mžitky, které máme, když si důkladně mneme oči, jsme dlouho ve tmě nebo se nacházíme v určitém změněném stavu vědomí; takto vzniklé obrazce se přenášejí vizuální mozkovou kůrou na sítnici, což obrací normální tok signálů a umožňuje nám spatřit strukturu našeho vlastního mozku.

